

บทที่ 2

ทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเรื่อง กระบวนการคัดเลือกและการวิเคราะห์เนื้อหาข่าวธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม(SME) ของหนังสือพิมพ์รายวัน ได้ศึกษาแนวความคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับหนังสือพิมพ์
2. คุณค่าของข่าวและองค์ประกอบของข่าว
3. ชนิดและประเภทของแหล่งข่าว
4. ทฤษฎีผู้กรองสาร (Gatekeeper)
5. ทฤษฎีการกำหนดวาระข่าวสาร (Agenda Setting Theory)
6. ทฤษฎีองค์การ (Organization Theory)
7. แนวคิดเกี่ยวกับ SME
8. แนวคิดเกี่ยวกับการวิเคราะห์เนื้อหา

แนวคิดเกี่ยวกับหนังสือพิมพ์

บทบาทและหน้าที่ของหนังสือพิมพ์

ในบรรดาสื่อมวลชนทั้งหลาย หนังสือพิมพ์เป็นสื่อมวลชนที่เก่าแก่ที่สุด และจัดเป็นสื่อที่มีบทบาทและอิทธิพลในการแจ้งข่าวสารในแต่ละวันให้กับประชาชนผู้รับสารได้รับทราบทันต่อเหตุการณ์มากที่สุด นอกจากนี้ หนังสือพิมพ์สามารถใช้เป็นเอกสารอ้างอิง และมีบทบาทอีกหลายประการ

Harold Lasswell (1948) ได้กำหนดบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชนไว้ 3 ประการ ได้แก่

1. หน้าที่ในการพิทักษ์ไว้ซึ่งสภาพแวดล้อมทางสังคม (Surveillance of the environment) หมายถึง หน้าที่ในด้านการสังเกตและติดตามเอาใจใส่สถานการณ์ หรือเรื่องราวที่เกิดขึ้นกับสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกสังคม เท่ากับสื่อมวลชนทำหน้าที่เก็บรวบรวมและรายงานข่าว (News reporting) หรือการแจ้งข่าวสาร (Informing) ที่ควรแก่การสนใจไปสู่สมาชิกในสังคม เพื่อให้ตระหนักถึงภัยอันตรายและมองเห็นโอกาสหรือช่องทางต่างๆ ที่มีอยู่ในสังคม

2.หน้าที่ในการหาความสัมพันธ์ในส่วนต่างๆ ของสังคม (Correlation of the parts of society) หมายถึงการทำหน้าที่ชี้แจงให้ประชาชนเข้าใจว่า มีส่วนใดส่วนหนึ่งในสังคมที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับเหตุการณ์หรือเรื่องราวที่เกิดขึ้น โดยการศึกษารายละเอียดของเหตุการณ์และเรื่องราวที่เกิดขึ้นอย่างรอบคอบ พร้อมทั้งทำหน้าที่ในการตีความและอธิบายขยายความเข้าใจให้แก่สมาชิกของสังคม ซึ่งเป็นการกระตุ้นให้มีปฏิกิริยาโต้ตอบต่อเหตุการณ์หรือเรื่องราวที่เกิดขึ้น เท่ากับสื่อมวลชนทำหน้าที่ชักจูงใจ(Persuasion) หรือบทบรรณาธิการ (Editorial)

3.หน้าที่ในการถ่ายทอดมรดกทางสังคมจากคนรุ่นหนึ่งไปยังคนอีกรุ่นหนึ่ง (Transmission of the social heritage) หมายถึง หน้าที่ในการสืบทอดความคิดเห็น ความเชื่อ ค่านิยม และบรรทัดฐานทางสังคมจากสมาชิกของสังคม ได้เรียนรู้บทบาท และสถานภาพทางสังคมเป็นหน้าที่ด้านให้การศึกษา (Educational function) ของสื่อมวลชน

ต่อมา Wilbur Schramm และ Write (1982) ได้เสนอหน้าที่หลักสำคัญเพิ่มเติมอีก 1 ข้อ ถือเป็นหน้าที่ประการที่ 4 ของสื่อมวลชน คือ

4.หน้าที่ในการให้ความบันเทิง (Entertainment) หมายถึงหน้าที่ในการสร้างสรรค์ความสนุกสนานเพลิดเพลินให้แก่สมาชิกในสังคม เพื่อการพักผ่อนและลดความตึงเครียดจากสภาพการณ์ต่างๆ ที่แต่ละคนประสบอยู่ในสังคมสมัยใหม่ อย่างไรก็ตาม หน้าที่ประการสุดท้ายนี้มีเป้าหมายให้ความสนุกสนานเพียงด้านเดียว แต่ควรมีความรู้ที่น่าสนใจสอดแทรกอยู่

Wilbur Schramm (1975) กล่าวว่า หนังสือพิมพ์ คือ สื่อมวลชนประเภทหนึ่งซึ่งเกิดขึ้นมาจากฝีมือของคนในสังคมนั้น เพื่อสนองความต้องการด้านต่าง ๆ ในทางสังคมมนุษย์ ซึ่งโดยทั่วไปสื่อมวลชนมีหน้าที่สำคัญต่อสังคมหลายประการ กล่าวคือ

1. ให้ข่าวสารที่เกี่ยวกับการเคลื่อนไหวของเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม
2. เป็นเวทีแสดงความคิดเห็นของประชาชน ต่อประเด็นขัดแย้งในปัญหาต่าง ๆ ที่มีผลกระทบกระเทือนต่อประชาชนที่อยู่ในสังคม
3. เป็นแหล่งให้ความรู้แก่ประชาชน เท่ากับเป็นแหล่งเพิ่มพูนปัญญา อันนำมาซึ่งความก้าวหน้าของตนเองและสังคม
4. ให้ความบันเทิงเพื่อให้ประชาชนได้พักผ่อนทางด้านจิตใจ คลายความตึงเครียด และให้ความสนุกสนาน
5. ให้บริการทางธุรกิจ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการค้าขาย และ เศรษฐกิจของสังคม

ครุณี หิริณัฐ (2530) ได้กล่าวถึงบทบาทหน้าที่ที่สำคัญของหนังสือพิมพ์ ดังนี้

1. หนังสือพิมพ์ให้ข้อเท็จจริงที่สำคัญ ได้แก่ การให้ข้อเท็จจริงและให้ความสำคัญต่อข่าวหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในแต่ละวัน โดยที่หนังสือพิมพ์ต้องให้ความสำคัญกับลำดับของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น นอกจากนี้ยังต้องทำหน้าที่เป็นผู้ประกาศให้ประชาชนได้ทราบถึงเรื่องต่างๆ ที่เกิดขึ้นและเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของคนส่วนใหญ่
2. หนังสือพิมพ์ให้การศึกษา ความรู้ต่างๆ โดยผู้อ่านจะได้รับจากการอ่านคอลัมน์และบทความต่างๆ ที่มีในหนังสือพิมพ์ คอลัมน์ที่ให้ความรู้เหล่านี้ ส่วนใหญ่จะเป็นการเสนอแนะวิธีป้องกันตลอดจนให้คำแนะนำในด้านต่างๆ แก่ผู้อ่าน
3. หนังสือพิมพ์มีอิทธิพลต่อความคิดของประชาชน หนังสือพิมพ์จะเปิดโอกาสให้ผู้อ่านได้แสดงความคิดเห็นในเรื่องที่เขาสนใจผ่านหน้าหนังสือพิมพ์ หนังสือพิมพ์จะทำหน้าที่เสมือนเวทีความคิดเห็น และแลกเปลี่ยนทัศนคติระหว่างหนังสือพิมพ์กับประชาชนทั่วไป หนังสือพิมพ์จึงเป็นผู้ทำหน้าที่บริการชุมชนในระบอบประชาธิปไตยได้เป็นอย่างดี
4. หนังสือพิมพ์ส่งเสริมและสนับสนุนความเป็นอยู่ที่ดีของชุมชน หนังสือพิมพ์ทำการประชาสัมพันธ์ชุมชนให้โลกภายนอกได้ทราบความเคลื่อนไหวและการเปลี่ยนแปลง นอกจากนี้ยังทำหน้าที่ชี้ข้อบกพร่องของแต่ละชุมชนให้ประชาชนได้ทราบ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาและปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น
5. หนังสือพิมพ์เป็นสถาบันย่อยในการให้บริการประชาชน ไม่ว่าจะเป็นการรับแจ้งข่าวสาร คำร้องทุกข์ร้องเรียน
6. หนังสือพิมพ์ผลิตข่าวสารและการโฆษณา หนังสือพิมพ์มีบทบาทในการให้บริการในด้านข่าวสาร การโฆษณา ในสังคมปัจจุบันที่มีการปฏิวัติอุตสาหกรรมและการค้าขาย การแข่งขันจึงตามมาในรูปของการชักจูง โน้มน้าว เพื่อสนับสนุนการจำหน่ายสินค้าและเสนอให้สินค้าเป็นที่รู้จักโดยทั่วไป เพราะข่าวสารเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับสังคมมนุษย์ การโฆษณาสินค้าก็มีบทบาทสำคัญในการแข่งขันทางการค้าขาย
7. หนังสือพิมพ์สร้างธุรกิจชุมชน โดยการประสานงานวงการธุรกิจกับประชาชนและเป็นสื่อกลางให้ประชาชนสามารถเลือกซื้อสินค้าได้จากการอ่านโฆษณาในหนังสือพิมพ์

อุทธรณ์ พลกุล (2517 , อ้างถึงใน วิไล นัตรกุล, 2534) กล่าวว่า หนังสือพิมพ์มีบทบาทในการให้การศึกษาและความรู้เกี่ยวกับสังคมทุกด้าน หนังสือพิมพ์มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับความเคลื่อนไหวของสังคม มีภาระหน้าที่ตอบสนองต่อความต้องการของสังคม มีหน้าที่หลักในการแสวงหาข้อมูลข่าวสารที่เป็นข้อเท็จจริง

นำเสนอให้สาธารณชนได้รับทราบในลักษณะของข่าว บทความ บทวิจารณ์ เป็นต้น นอกจากนี้ หนังสือพิมพ์จะต้องให้ข้อเสนอแนะในลักษณะที่เป็นการแสดงความคิดเห็นต่อข่าวนั้น ๆ อย่างถูกต้อง ตรง และ เป็นธรรม หนังสือพิมพ์จึงย่อมต้องมีความรับผิดชอบต่อความคิดและจิตใจของผู้อ่านพร้อมกันไปด้วย เพราะหน้าที่ของหนังสือพิมพ์ คือ ให้แสงสว่าง ให้ข้อเท็จจริงที่ถูกต้อง ส่งเสริมความเจริญก้าวหน้าทางทวีปัญญา ช่วยการศึกษาและปลูกฝังวัฒนธรรมอันดีแก่ประชาชน หนังสือพิมพ์จึงเปรียบประหนึ่งเป็นสถานศึกษาของผู้ใหญ่ เมื่อตัวอักษรปรากฏบนหน้าหนังสือพิมพ์ว่าอย่างไรนั้นหมายความว่า ประชาชนล้วนแต่ได้รับรู้ข้อความ และ เรื่องตามสภาพที่นำเสนอ และ เชื่อว่าถูกต้องไว้ก่อน

นันทวัน สุชาติ (2520) กล่าวว่า หนังสือพิมพ์มีหน้าที่ตามความคาดหวังของสังคม ดังนี้

1.หน้าที่ในการให้ข่าวสาร (To inform) ถือเป็นหน้าที่สำคัญอันดับแรกของหนังสือพิมพ์ที่จะต้องเสาะแสวงหาข้อเท็จจริงที่ถูกต้องสมบูรณ์ มีพยานหลักฐานอ้างอิงได้เสมอ เพื่อนำเสนอแก่ผู้อ่านอย่างเที่ยงตรงตามความเป็นจริง ไม่บิดเบือนทั้งโดยอคติส่วนตัว หรือโดยมุ่งประโยชน์ทางการค้า

2. ช่วยกระตุ้นให้ประชาชนตื่นตัว (To alert) โดยดำรงฐานะคล้ายคนยามที่คอยตรวจสอบความเคลื่อนไหวของเหตุการณ์ต่าง ๆ ตลอดเวลาเพื่อนำเสนอแก่ผู้อ่านในทันทีที่เกิดเหตุการณ์สำคัญเพื่อให้ประชาชนตื่นตัวไม่ประมาทในภาวะการณ์บ้านเมือง

3. ช่วยตีความหมายของข่าว (To interpret) สืบเนื่องจากความซับซ้อนของข่าวสารที่เกิดขึ้น ทำให้มีความจำเป็นที่นักหนังสือพิมพ์จะต้องช่วยอธิบายความหมายของข่าว ข้อเท็จจริงเพียงอย่างเดียวอาจโกหกได้ การบอกว่ามีอะไรเกิดขึ้นเท่านั้นจึงไม่พอ แต่นักหนังสือพิมพ์ต้องนำข้อเท็จจริงนั้นมาเขียนด้วยทัศนคติในการมองข่าวอันเกิดจากประสบการณ์เฉพาะตน เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจได้ว่า เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนั้นว่า มีความหมายอย่างไร บทบาทในเรื่องนี้จึงจำเป็นต้องกระทำไปโดยสุจริตใจ เพื่อให้ภาพที่เป็นจริงของเหตุการณ์อย่างเที่ยงตรงและสมบูรณ์

4. ช่วยให้การศึกษแก่ผู้อ่าน (To educate) ถือเป็นหน้าที่ที่มีความสำคัญยิ่ง โดยเฉพาะสำหรับสภาพสังคม ที่ประชาชนส่วนใหญ่ยังห่างไกลจากข่าวสารความรู้ต่าง ๆ หนังสือพิมพ์ที่ดีจึงถือเป็นเสมือนครูของผู้อ่าน สามารถให้การศึกษานอกระบบ เช่น ความรู้ด้านอนามัย วิทยาศาสตร์ อาชีพ เป็นต้น โดยการจัดแบ่งเนื้อหาไปตามลักษณะความสนใจของผู้อ่านของหนังสือพิมพ์แต่ละกลุ่ม

5. ช่วยนำผู้อ่าน (To lead & to persuade) หนังสือพิมพ์สามารถแสดงความเป็นผู้นำทางความคิดเห็นที่ชี้แนะผู้อ่านให้คิด และ กระทำ หรือ ละเว้นในการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง แต่ทั้งนี้การแสดงออกซึ่งความคิดเห็นส่วนบุคคล จะต้องขึ้นอยู่กับความรับผิดชอบต่อผลสะท้อนที่จะเกิดขึ้นในสังคมด้วย

6. จัดให้มีเวทีของการแสดงความคิดเห็น (To provide a forum) การดำรงรักษาความเป็นกลาง หรือการปฏิบัติหน้าที่อย่างปราศจากความลำเอียงในเหตุการณ์ที่มีปัญหาขัดแย้ง ถือเป็นคุณสมบัติอันจำเป็นยิ่งที่ต้องปลูกฝังให้เกิดขึ้นเป็นเบื้องต้นแรก นักหนังสือพิมพ์ต้องใจกว้างและยุติธรรมในการที่จะเสนอเวทีโต้แย้งเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นที่ต่างทัศนะกัน

7. ให้สิ่งบันเทิงใจ (To inspire) หนังสือพิมพ์มีโอกาสที่จะช่วยลดช่องว่างทางเศรษฐกิจและสังคม โดยการชักนำให้สังคมรู้จักถึงการให้แบ่งปันช่วยเหลือผู้ประสบทุกข์ยาก การเป็นสื่อกลางในการบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ทางการกุศลจะช่วยสร้างเสริมค่านิยมของสังคมให้เด่นชัดขึ้น และขณะเดียวกันก็แสดงว่านักหนังสือพิมพ์มิใช่เป็นเพียงผู้ไปขูดค้ำความชั่วร้ายของสังคมตีแผ่เท่านั้น หากยังสามารถทำงานที่เป็นการสร้างสรรค์และจรรโลงสังคมให้น่าอยู่ยิ่งขึ้น

8. ให้ความบันเทิง (To entertain) จะเห็นว่าหน้าที่หนังสือพิมพ์ในการให้ความบันเทิงนั้นมีบทบาทเด่นชัดมากขึ้นในปัจจุบัน สาเหตุอาจเป็นด้วยการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วของธุรกิจสิ่งพิมพ์ การแข่งขัน และฉวยโอกาสในเรื่องจำนวนจำหน่าย ทำให้นโยบายทางเศรษฐกิจเข้ามามีอิทธิพลเหมือนหน้าที่ประการอื่น ๆ ของหนังสือพิมพ์

ดังนั้น หนังสือพิมพ์ถือเป็นแหล่งที่ให้ความรู้ ข้อเท็จจริงแก่ประชาชนเกี่ยวกับข่าวสารเรื่อง SME ในทุกๆ ด้าน ซึ่งเป็นเรื่องที่มีผลกระทบต่อบุคคลทั่วไป โดยเฉพาะผู้ที่ประกอบธุรกิจ หรือกำลังจะเริ่มต้นทำธุรกิจ ให้เห็นช่องทางและปรับตัวเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นจากนโยบายของรัฐหรือกิจกรรมของภาคเอกชนในอนาคต

ประเภทของหนังสือพิมพ์

การจำแนกประเภทของหนังสือพิมพ์มีอยู่หลายวิธี โดยทั่วไปจะจำแนกตามลักษณะของเนื้อหาหนังสือพิมพ์ พีระ จิตร โสภณ (2531) แบ่งประเภทของหนังสือพิมพ์เป็น 3 ประเภทคือ

1. หนังสือพิมพ์คุณภาพ (Quality newspaper) หมายถึงหนังสือพิมพ์ที่เน้นข่าวหนัก (Hard news) เช่น ข่าวเศรษฐกิจ การเมือง สังคม การศึกษา ข่าวประเภทนี้ผู้อ่านต้องใช้ความรู้ในการทำความเข้าใจมาก ให้ผลตอบแทนกับผู้อ่านในระยะยาว (Delayed reward news) กล่าวคือ เป็นข้อมูลช่วยในการตัดสินใจ วิพากษ์วิจารณ์แสดงความคิดเห็น รูปแบบในการจัดหน้าเป็นแบบเรียบๆ มีภาพประกอบไม่มากนัก ไม่ใช่สีอื่นนอกจากขาวดำ ผู้อ่านจำกัดอยู่ในแวดวงของผู้มีระดับ การศึกษาค่อนข้างสูง หนังสือพิมพ์ที่อยู่ในประเภทนี้ได้แก่ ผู้จัดการ กรุงเทพธุรกิจ บางกอกโพสต์ และเดอะเนชั่น

2. หนังสือเน้นปริมาณ (Quantity newspaper) มักเสนอข่าวประเภทข่าวเบา เช่น ข่าวอาชญากรรม ข่าวตื้นตื้นหวาดเสียวสนุกสนาน และข่าวอื่นๆ ที่ไม่หนักเกินไป เสนอ

เนื้อหาสาระที่คนอ่านได้ทุกระดับตั้งแต่มีการศึกษาน้อยจนถึงผู้มีการศึกษาสูง ให้ความรู้สึกทางด้านจิตใจทันที (Immediately reward news) รูปแบบการจัดหน้าประกอบด้วยหัวข้อใหญ่หลายๆ อัน มีภาพประกอบหลายภาพ ทั้งที่เป็นภาพประกอบข่าวและภาพข่าว มีการใช้สีอื่น ๆ นอกจากขาวดำ เข้าประกอบในหน้า เช่น สีเขียว แสด ชมพู มียอดจำหน่ายสูง หนังสือพิมพ์ประเภทนี้ได้แก่ ไทยรัฐ เดลินิวส์ ข่าวสด

3. หนังสือพิมพ์ที่มุ่งคุณภาพและปริมาณ เป็นหนังสือพิมพ์ที่มีลักษณะผสมผสานระหว่างหนังสือพิมพ์คุณภาพและปริมาณ โดยหน้าแรกมีลักษณะคล้ายกับหนังสือพิมพ์ปริมาณทั่วไป คือ มีสีอื่น มีรูปประกอบหลายภาพ มีหัวข้อใหญ่ เช่น ข่าวอาชญากรรม แต่เนื้อหาภายในเล่มมีสาระค่อนข้างหนักต้องใช้ความรู้ความคิด และให้สาระหนักกว่าหนังสือพิมพ์ปริมาณ หนังสือพิมพ์ประเภทนี้ได้แก่ แนวหน้า บ้านเมือง เดลินิวส์

เนื้อหาของหนังสือพิมพ์

การปฏิบัติภารกิจหน้าที่ของหนังสือพิมพ์ ได้แสดงออกโดยการนำเสนอเนื้อหาต่างๆ ผ่านการเขียนในลักษณะรูปแบบแตกต่างกันไป เพื่อให้ผู้อ่านสามารถเลือกรับข้อมูล ข่าวสาร ได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม และตรงตามจุดประสงค์ของผู้เขียน

นันทริกา คุ่มไฟโรจน์ (2514,อ้างถึงใน ณรงค์ ขำวิจิตร,2533) ได้แบ่งเนื้อหาของหนังสือพิมพ์ไว้ ดังนี้

1. ข่าว เป็นหัวใจสำคัญของหนังสือพิมพ์ จะปรากฏอยู่ในหน้าแรก เช่น ข่าวภายในประเทศ ข่าวท้องถิ่น ข่าวสังคม ข่าวเศรษฐกิจ ข่าวกีฬา เป็นต้น
2. ภาพ ภาพถ่ายจะสร้างความเข้าใจให้แก่ผู้อ่านได้เป็นอย่างดีและรวดเร็ว
3. โฆษณา เป็นสิ่งที่ขาดไม่ได้ เพราะเป็นปัจจัยในการดำเนินธุรกิจหนังสือพิมพ์ โฆษณาอาจมีภาพประกอบหรือมีอักษรแปลกๆ
4. บันเทิง จะปรากฏในรูปของสารคดี บทความ เรื่องสั้น การ์ตูน ขำขัน ตอบปัญหา กลอน เพลง เป็นต้น
5. ความคิดเห็น หนังสือพิมพ์จะต้องตีความ หรืออธิบายความหมายของข่าวที่สำคัญ มีการอธิบายเพิ่มเติมและแสดงความคิดเห็น รวมทั้งข้อวิจารณ์ในรูปของบทบรรณาธิการ คอลัมน์ บทวิเคราะห์ วิจารณ์ข่าว เป็นต้น

อัฐพร แจ้งใจ (2536) จำแนกเนื้อหาของหนังสือพิมพ์ตามรูปแบบที่นำเสนอ ดังนี้

1. ข่าว (News) คือรายงานของเหตุการณ์ หรือเรื่องราวที่น่าสนใจมิใช่เพียงเหตุการณ์ใด เหตุการณ์หนึ่งเท่านั้น แต่ข่าวจะเป็นเรื่องราวที่มีคนรายงานมาให้เราทราบ

หนังสือพิมพ์ มีบทบาทหน้าที่โดยตรงในฐานะสื่อข่าวสาร ทำหน้าที่รายงานเหตุการณ์ ความเป็นไปในสังคม การรายงานข่าวเป็นการตอบสนองต่อความอยากรู้อยากเห็นของมนุษย์ ให้ข้อเท็จจริงในส่วนที่สำคัญที่สุดแก่ประชาชน ภายใต้เงื่อนไขเวลาที่จำกัด ความรวดเร็ว ความสด เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของข่าวพอดูๆ กับความถูกต้องเที่ยงตรงของข้อเท็จจริง (มาลี บุญศิริพันธ์,2535)

2. บทความ และสารคดี เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของเนื้อหาหนังสือพิมพ์ ซึ่งเนื้อหา ประเภทนี้จะลงคละไปกับข่าวตลอดทั้งฉบับ เป็นการเพิ่มเติมเนื้อหาให้ผู้อ่านได้ทราบนอกเหนือ จากข่าวหนังสือพิมพ์จะสามารถนำเสนอความรู้ ความคิดเห็น เกี่ยวกับเหตุการณ์ต่างๆ ผ่านข้อเขียน เหล่านี้ ซึ่งมีบทบาทและความสำคัญแตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ในการนำเสนอ สามารถ อธิบายได้ดังนี้

2.1 บทความ จะมุ่งเสนอความคิดเห็นของผู้เขียนเกี่ยวกับเหตุการณ์หรือข่าวนั้นๆ ทั้งในเรื่องการเมือง สังคม เศรษฐกิจ หรือประเด็นที่สมควรให้ความรู้แก่ผู้อ่าน เป็นการให้ความรู้ ผู้อ่าน โดยให้เหตุผลร่วมไปด้วย มีจุดประสงค์เพื่อโน้มน้าวความคิด พฤติกรรม หรือความเชื่อถือ ของผู้อ่าน (มาลี บุญศิริพันธ์,2535) อาจเขียนโดยผู้อ่าน นักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญต่อเรื่องนั้นๆ บทความในหนังสือพิมพ์มักจะสั้น แต่บางครั้งอาจมีหลายตอนจบก็ได้ บทความมีหลายประเภท เช่น บทความชีวประวัติ บทความทางวิชาการ บทความทางการเมือง

2.2 สารคดี เป็นรูปแบบหนึ่งของการรายงานข่าวแบบอธิบายความ (Interpretative Writing) มุ่งเน้นให้ข้อมูลเกี่ยวกับข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น หรือสถานการณ์ที่เกิดขึ้น หรือ สถานการณ์ที่กำลังเป็นที่สนใจของประชาชน ข้อมูลที่นำมาเสนอสามารถอ้างอิงได้ ทั้งนี้จะมีการ พิจารณา กลับกรองข้อมูลที่ต้องการมาเสนอโดยไม่มีจุดประสงค์ในการโน้มน้าวความคิด พฤติกรรมของผู้อ่านโดยตรง แต่จะให้ความกระจ่างในสิ่งที่ยังคลุมเครือ หรือยังไม่เป็นที่ทราบกัน อย่างถูกต้อง บทบาทของสารคดีจะให้ทั้งความรู้ ความเข้าใจในเรื่องราวต่างๆ ตลอดจนให้ความ เพลิดเพลินด้วยลีลาการเล่าเรื่องที่น่าสนใจติดตาม และเป็นช่องทางการสื่อสารที่สามารถกระตุ้น จิตสำนึกที่ดีมีประโยชน์ต่อสังคมได้ (มาลี บุญศิริพันธ์,2535)

3. คอลัมน์ เป็นข้อเขียนที่มีความสมบูรณ์ในตัวเอง มีความยาวจำกัดอยู่ในเนื้อที่เฉพาะ มักลงชื่อผู้เขียนหรือใช้นามปากกา ผู้ที่เขียนคอลัมน์ประจำจะเรียกว่า คอลัมนิสต์ และมักมีตำแหน่ง หน้าประจำ โดยแต่ละคอลัมน์จะมีประเด็นที่ต้องการสื่อสาร แสดงความคิดเห็นอย่างมีเป้าหมาย ใน หนังสือพิมพ์จะมีคอลัมน์ต่างๆ มากมาย ส่วนใหญ่แบ่งได้ดังนี้

3.1 คอลัมน์วิเคราะห์ข่าว หรือสถานการณ์ต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการเมือง เศรษฐกิจ สังคม กีฬา การนำเสนอจะมีการอธิบายความเป็นมาพร้อมทั้งวิเคราะห์เหตุการณ์ แสดงเหตุผลในการคาดหมายเหตุการณ์ล่วงหน้า คอลัมน์นี้จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาแนวคิด สร้างความรู้ ความเข้าใจในเรื่องราวต่างๆ ในสังคม

3.2 คอลัมน์จดหมายจากผู้อ่าน แสดงให้เห็นความคิด และการตอบสนองจากผู้อ่าน

3.3 คอลัมน์แนะนำวิธีทำ มุ่งให้ความรู้เล็กๆ น้อยๆ เกี่ยวกับการดำเนินชีวิตประจำวัน ช่วยแก้ไขปัญหาต่างๆ

3.4 คอลัมน์สังคมสุขดิบ เสนอข่าวคราว ความเคลื่อนไหวของบุคคลต่างๆ ที่มีชื่อเสียง เป็นการตอบสนองความอยากรู้อยากเห็นของมนุษย์

3.5 คอลัมน์จำขัน เป็นการนำเอาเหตุการณ์ปัจจุบันมาหยอกล้อ มุ่งให้ความบันเทิง และผ่อนคลาย ในขณะที่เดียวกันก็ให้สาระในอีกแง่มุมหนึ่ง

3.6 คอลัมน์จีปาดะ หรือ ปกิณกะ เป็นข้อเขียนที่มุ่งให้ข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องราวต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน แตกต่างกันไป

คอลัมน์มีความสำคัญต่อผู้อ่านอย่างมาก เพราะนอกจากข่าวแล้ว ผู้อ่านยังต้องการรับทราบความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องนั้นๆ จากหลายฝ่าย คอลัมน์ต่างๆ เหล่านี้จะทำหน้าที่ให้คำอธิบายเบื้องหลังเหตุการณ์ ซึ่งผลกระทบของเหตุการณ์ต่อสังคม สามารถเป็นแหล่งความรู้ได้เป็นอย่างดีอีกด้วย

4. บทบรรณาธิการ เป็นข้อเขียนหนึ่งที่ปรากฏในหน้าบทบรรณาธิการเพื่อแสดงความคิดเห็นของหนังสือพิมพ์ต่อเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่ง โดยผ่านการวิเคราะห์ข้อมูลอย่างรอบคอบ และยุติธรรม ซึ่งแนะนำทางออกที่ดีที่สุดในการแก้ไขปัญหาอย่างเป็นกลาง ความสำคัญของบทบรรณาธิการอยู่ที่การแสดงออก สะท้อนถึงนโยบายและจุดยืนของหนังสือพิมพ์ต่อเหตุการณ์นั้น

บทบรรณาธิการมีอิทธิพลต่อผู้อ่านในด้านความรู้ สึกนิกคิด ทักษะคิด ความเชื่อมั่น และสามารถสร้างประชามติในเรื่องหนึ่งเรื่องใดได้ ผู้เขียนบทบรรณาธิการจะต้องมีความสามารถในการวิเคราะห์ ซึ่งแนะแก่สาธารณชน (ครุณี หิรัญรักษ์, 2529) ทั้งนี้ผู้อ่านบทบรรณาธิการหรือบทนำส่วนใหญ่จะเป็นผู้อ่านที่มีความรู้ มีการศึกษา และมีความรับผิดชอบงานระดับสูง อยู่ในฐานะที่จะนำแนวคิดที่ได้ไปเป็นแนวทางการปฏิบัติ และปรับปรุงแก้ไขการทำงานให้เกิดความถูกต้อง เป็นธรรม และเกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม (ถาวร บุญปวัฒน์, 2538)

5. โฆษณา หนังสือพิมพ์เป็นสื่อในการโฆษณา นำสินค้ามาให้ผู้อ่านได้เลือกซื้อ การขายเนื้อที่โฆษณาเป็นรายได้สำคัญของหนังสือพิมพ์

คุณค่าของข่าวและองค์ประกอบของข่าว

เนื่องจากมีเหตุการณ์และสถานการณ์ต่างๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศเกิดขึ้นมากมายทุกวัน ในขณะที่สื่อมวลชนมีหน้าที่ในการนำเสนออย่างจำกัด สื่อมวลชนรวมทั้งหนังสือพิมพ์จึงจำเป็นต้องมีการคัดเลือกเหตุการณ์ที่มีคุณค่าของความเป็นข่าว มีความสดทันสมัย น่าสนใจ และมีความสำคัญต่อสังคม หรือผู้อ่าน (พิศิษฐ์ ชวลาธวัช, 2535) ซึ่งการพิจารณาคุณค่าข่าวขึ้นกับองค์ประกอบที่สำคัญดังนี้ (นอ่าน วุฒิกกรรมรักษา, 2536)

1. ความสดต่อสมัย (Timeliness) การเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์ต้องเสนอข่าวให้เร็วที่สุดเพื่อแข่งกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น
2. ความใกล้ชิด (Proximity /nearness) แสดงให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างเหตุการณ์กับผู้อ่านทั้งทางร่างกายและจิตใจ
3. ความเด่น (Prominence) การเสนอข่าวอาจจะให้ความสำคัญกับบุคคล สถานที่ที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์
4. ความแปลกประหลาด (Oddity /unusualness) เป็นเหตุการณ์ที่มีความผิดปกติหรือหันเหไปจากธรรมดา ตลอดจนมีลักษณะของความขัดแย้งหรือเป็นปัญหา
5. ผลกระทบกระเทือน (Consequence) เป็นเหตุการณ์ที่ก่อให้เกิดความสูญเสีย หรือความเสียหาย ไม่ว่าจะเกี่ยวกับชีวิต ร่างกาย ชื่อเสียง เสรีภาพ ทรัพย์สิน ซึ่งส่งผลกระทบต่อความรู้สึกของสังคมของประเทศ หรือส่วนตัว หรือต่อการดำรงชีวิต
6. ความขัดแย้ง (Conflict) เป็นความขัดแย้งทางความคิด ผลประโยชน์หรือความเชื่อ
7. ความมีเงื่อนงำ (Suspense/Mystery) หมายถึงเหตุการณ์ที่มีลักษณะซ่อนเงื่อนงำข้อเท็จจริง
8. ปุณฺชนสนใจ (Human Interest) หมายถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นแล้วทำให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกสะเทือนอารมณ์ต่อเหตุการณ์หรือมีความรู้สึกร่วม
9. เพศ (Sex) ธรรมชาติของมนุษย์มักจะสนใจเรื่องราวเกี่ยวกับเรื่องเพศ ทั้งเพศเดียวกันและต่างเพศ หรือความผิดปกติทางเพศ
9. ความขบขัน (Amusement) หนังสือพิมพ์นำเสนอเพื่อผ่อนคลายบรรยากาศ
10. ความเปลี่ยนแปลง (Change) เป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสังคมทั้งในทางที่ดีและไม่ดี
11. ความก้าวหน้า (Progress) เปิดเผยความจริงทางวิทยาศาสตร์ วงการแพทย์ ดาราศาสตร์ การประดิษฐ์คิดค้นต่างๆ

ชนิดและประเภทของแหล่งข่าว

แหล่งข่าว คือ บ่อเกิดหรือที่มาของข่าวสารทุกชนิด เป็นตัวกำหนดทิศทางของข่าวสารในแง่มุมต่างกัน บ่อยครั้งอาจชี้ให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในทางที่ดีหรือทางที่ร้าย (พิศิษฐ์ ขวาลาธวัช,2535)

หนังสือพิมพ์รายวันแต่ละฉบับได้รับข่าวสารจากแหล่งข่าวหลายแหล่งด้วยกัน ทั้งที่เป็นแหล่งข่าวเปิด ซึ่งมีการระบุชื่อ ตำแหน่ง อาชีพ ฯลฯ เพื่อยืนยันข้อเท็จจริง หรือแหล่งข่าวปิด คือ แหล่งข่าวที่ไม่เปิดเผยชื่อ ตำแหน่ง ฯลฯ ของผู้ให้ข่าว อาจแบ่งลักษณะที่มาของแหล่งข่าวได้ดังนี้ (ฉอ้าน วุฒิกรรมรักษา,2536)

1. แหล่งข่าวประจำ (Beats) หมายถึงบุคคลหรือสถานที่ ซึ่งเป็นแหล่งข่าวที่ผู้สื่อข่าวได้รับมอบหมายให้ติดต่อเป็นประจำ เช่น กระทรวงต่างๆ สถานีตำรวจ รัฐบาล

2. แหล่งข่าวพิเศษ (Volunteers) เป็นแหล่งข่าวที่มีความสนิทสนมคุ้นเคยกับนักข่าวเป็นการส่วนตัว หรือเป็นแหล่งข่าวที่ไม่อาจกำหนดล่วงหน้าได้ เช่น จดหมายร้องทุกข์ของชาวบ้าน แต่หนังสือพิมพ์จำเป็นต้องระมัดระวังเป็นพิเศษ เนื่องจากอาจได้รับข้อมูลที่ไม่ถูกต้องก็ได้ จึงต้องทำการตรวจสอบเพื่อความแน่ใจก่อนจะตัดสินใจดำเนินการใดๆ

3. แหล่งข่าวจากสำนักข่าว (News Syndicates) เป็นองค์กรที่ตั้งขึ้นมาเพื่อดำเนินกิจการขายข่าวให้แก่สมาชิกหรือลูกค้า ซึ่งรวมทั้งหนังสือพิมพ์ทั้งในและนอกประเทศ เช่น รอยเตอร์ เอพี

4. แหล่งข่าวจากสิ่งตีพิมพ์ (Publication) ได้แก่ แผ่นประกาศ นิตยสาร วารสาร ที่มีเนื้อหาที่น่าสนใจ นอกจากนั้นอาจเป็นเอกสารเผยแพร่ทางวิชาการ และข้อมูลจากหนังสือพิมพ์ฉบับอื่นๆ

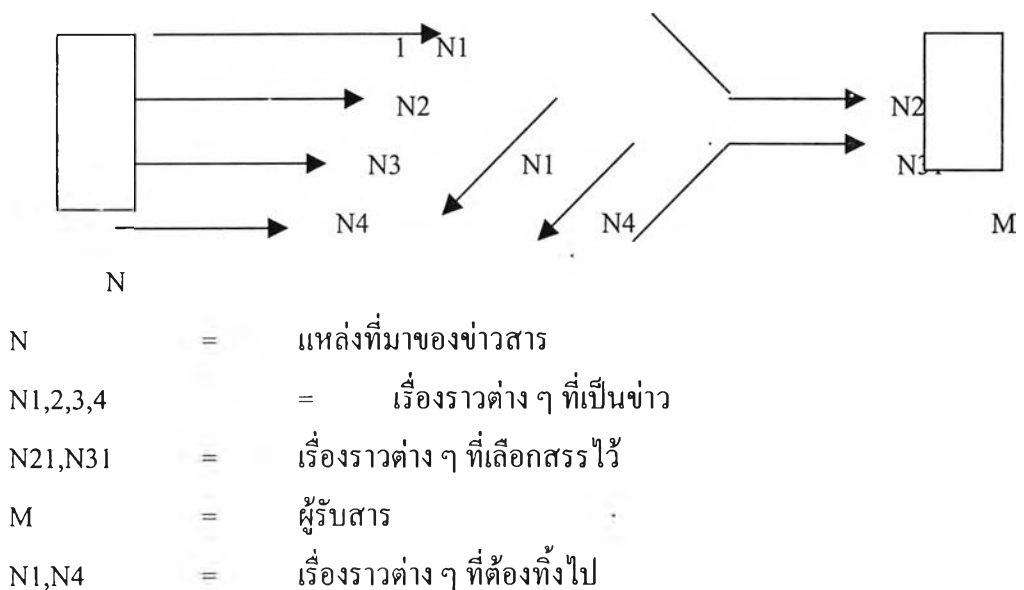
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการสื่อสารมวลชน

ทฤษฎีผู้กรองสาร (Gatekeeper)

ผู้กรองสาร (Gatekeeper) คือ บุคคลที่ทำหน้าที่กั้นกรอง เลือกสรรข่าวสารเพื่อเสนอต่อไปยังสาธารณชน ผู้กรองสารจึงอยู่ในฐานะที่จะควบคุมข่าวสารต่างๆ ที่จะผ่านไปยังประชาชนทั่วไป โดยอาศัยวิธีการคัดเลือก และเรียบเรียงข่าวสาร ตลอดจนกำหนดเวลาและจัดลำดับความสำคัญของข่าวสารนั้นๆ

แนวคิดเรื่อง “ผู้กรองสาร” หรือ “ผู้เฝ้าประตู” นี้ D.M. White (1950, อ้างถึงใน สวานิต ขมาภัย และระวีวรรณ ประกอบผล, 2528) เป็นผู้นำมาใช้เป็นคนแรกในการศึกษาบทบาทของบรรณาธิการข่าวโทรทัศน์ของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นอเมริกาฉบับหนึ่ง ซึ่งการตัดสินใจเลือกข่าวเพื่อตีพิมพ์ในหนังสือพิมพ์ของบรรณาธิการผู้นี้มีส่วนคล้ายกับผู้เฝ้าประตู

แบบจำลองภาพที่ 1

ภาพที่ 1 แสดงแบบจำลองผู้เฝ้าประตูอย่างง่าย ๆ ของ White (D.M. White, 1950 อ้างถึงใน สวานิต ขมาภัย และระวีวรรณ ประกอบผล, 2528.)

แบบจำลองนี้แสดงให้เห็นว่า จากต้นตอแหล่งข่าวมีข่าวจำนวนมากมายที่ส่งมายังสำนักพิมพ์ หรือสถานีวิทยุโทรทัศน์ต่างๆ บรรณาธิการข่าวจะต้องเลือกข่าวเพียงบางชิ้นที่มี

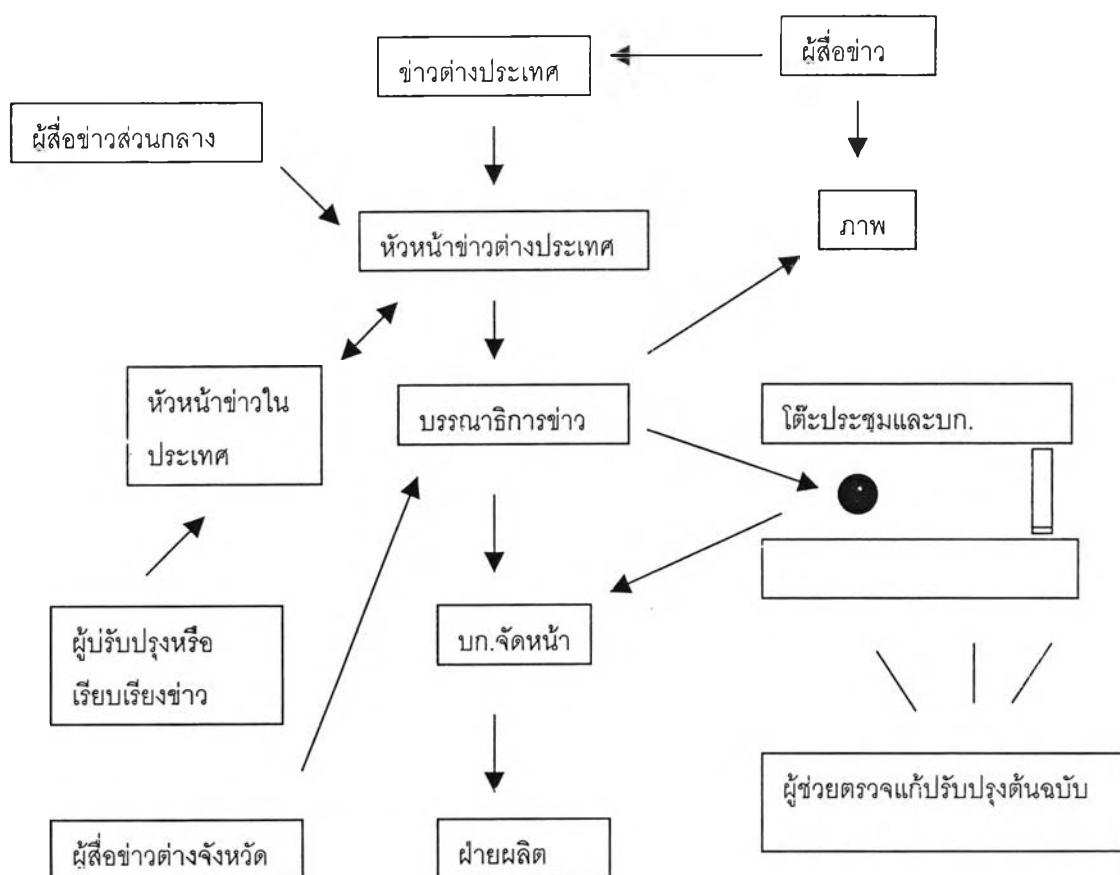
ความเหมาะสมมาลงตีพิมพ์ หรือออกอากาศ ส่วนอีกหลายชิ้นก็อาจจะถูกโยนทิ้งตะกร้า ข่าวสารที่ถูกคัดเลือกรุ่นนี้จะถูกตัดแต่งให้เหมาะกับเวลา เนื้อหา หรือลักษณะสื่อเพื่อส่งไปยังผู้อ่าน หรือผู้ชมผู้ฟัง

แบบจำลองของ D.M. White ได้อธิบายได้อย่างง่าย ๆ ถึงบทบาทของผู้เฝ้าประตูของสื่อมวลชน ซึ่งในความเป็นจริงแล้วอาจจะมีขั้นตอนสลับซับซ้อนมากกว่านี้ เช่น ข่าวที่ส่งมาก่อนที่จะส่งมาก็จะต้องมีการกลั่นกรองมาก่อนจากบรรณาธิการ หรือหัวหน้าข่าวในระดับสูงอีกทีก็ได้ นอกจากนี้ข่าวที่ตีพิมพ์ไปยังผู้รับสาร เมื่อผู้รับสารได้อ่านแล้วก็อาจจะถ่ายทอดไปยังบุคคลอื่น เช่น สมาชิกในครอบครัวญาติ เพื่อน ฯลฯ การถ่ายทอดโดยผู้เปิดรับสารสื่อมวลชนนี้ก็จะเป็นไปในลักษณะของ “ผู้เฝ้าประตู” คือ เลือกที่จะถ่ายทอดเพียงบางส่วนหรือส่วนใดส่วนหนึ่งก็ยอมได้อีกเช่นกัน จึงเห็นได้ว่าข่าวสารสื่อมวลชนมักจะไหลผ่านผู้เฝ้าประตูต่างๆ มากมายหลายชั้น

นอกจากนี้เขายังได้ศึกษาถึงบทบาทของบรรณาธิการในการตัดสินใจและการคัดเลือกเรื่องราวทั้งไปจากการศึกษาบทบาทของผู้กรองสารจากการทำงานของกองบรรณาธิการข่าว การพิมพ์ของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นฉบับหนึ่งในสหรัฐอเมริกา พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการคัดเลือกข่าวของผู้เฝ้าประตูได้แก่

1. ทักษะคิดของบรรณาธิการที่มีต่อข่าว
2. ความรีบเร่งของเวลาที่ใช้ในการทำงาน
3. คุณค่าของข่าว
4. คุณภาพของการเขียนข่าวและวิธีการเขียนข่าว
5. หลักที่ยึดถือในการบริหาร
6. การมองความต้องการของผู้อ่าน
7. การแข่งขันของสื่อ

กระบวนการผลิตข่าว มีรูปแบบการทำงานในกองบรรณาธิการของหนังสือพิมพ์แต่ละฉบับมักจะคล้ายกัน มีแนวการเดินของข่าว ลักษณะการทำงานและความเกี่ยวพันในการทำงานของแต่ละส่วน สามารถอธิบายได้จากแผนภาพ การเดินทางของข่าวในกองบรรณาธิการได้ดังนี้

จากแผนภาพดังกล่าว ผู้สื่อข่าวจะเป็นผู้ได้พบเห็นหรือรับรู้เหตุการณ์เป็นคนแรก หน้าที่ของผู้สื่อข่าวคือ รวบรวมข้อมูล ข้อเท็จจริงตามที่ได้พบเห็นให้กับบรรณาธิการข่าวแต่ละประเภท บรรณาธิการข่าวอาจจะให้ปรับปรุงหรือเรียบเรียงข่าว เป็นผู้ตรวจวิธีการเขียนของผู้สื่อข่าว และมีการประชุมโต๊ะข่าวเพื่อทำการ บรรณาธิการข่าว บุคคลแต่ละคนเปรียบเหมือนนายด่าน ซึ่ง Wilbur Schramm (1972) เขียนไว้ว่า “ผู้กรองสาร” คือ ผู้มีสิทธิที่จะเปิดหรือปิดประตูเพื่อกันหรือปล่อยให้ข่าวสารผ่านออกไป ดังนั้นผู้กรองสารที่สำคัญที่สุดคือ สำนักข่าว และบรรณาธิการข่าว เพราะสำนักข่าวและบรรณาธิการข่าวจะทำการตัดสินใจว่า จะทำการถ่ายทอดข่าวใดออกไป หรือไม่ควรถ่ายทอดข่าวใดออกไป ในบรรดาข่าวจำนวนนับพันข่าว จะมีข่าวที่ลงพิมพ์ไปสู่ผู้อ่านด้วยจำนวนน้อยเท่าที่บรรณาธิการจะปล่อยให้ข่าวออกมาเท่านั้น

Jonh R.Bittner (1983) อธิบายว่า หน้าที่ของผู้กรองสารที่สำคัญมี 3 ประการ ดังนี้

1. ตัดทอนข่าวสาร เป็นการจำกัดข่าวสารที่ผู้รับสารจะได้รับ โดยการตัดต่อข่าวสารก่อนที่จะส่งมาถึงผู้รับสาร เช่น ผู้รายงานข่าวอาจจะตัดข่าวบางส่วนที่เขาเห็นว่าเป็นเรื่องนอกประเด็นทิ้งไป

2. ขยายหรือเพิ่มเติมข่าวสาร ผู้กรองสารอาจจะเพิ่มเติมข่าวสารที่ส่งถึงผู้รับสารโดยการแสวงหาข้อเท็จจริงเพิ่มเติม และ อาจแสดงความคิดเห็นในข่าวสารนั้น เป็นต้น

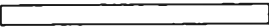

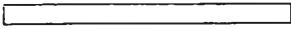
3. รวบรวมหรือตกแต่งข่าวสารใหม่ ในบางกรณีผู้กรองสารอาจจะทำหน้าที่จัดตกแต่งข่าวสารขึ้นใหม่ได้

ในกรณีของการที่มีข่าว SME ปรากฏในหน้าหนังสือพิมพ์เป็นผลจากการตัดสินใจของบรรณาธิการข่าวหรือหัวหน้าข่าวที่ทำหน้าที่เป็นผู้กรองสาร โดยมีปัจจัยและกระบวนการในการคัดเลือกข่าวของผู้เฝ้าประตูแตกต่างกันออกไปตามแต่ละองค์กรหนังสือพิมพ์

แนวคิดด้านการเสนอข่าวสาร โดยการกำหนดวาระข่าวสาร (Agenda setting)

การกำหนดวาระข่าวสารของสื่อมวลชนเป็นแนวคิดที่ยอมรับว่า การที่สื่อมวลชนให้ความสนใจต่อประเด็นหรือหัวข้อที่เกี่ยวกับปัญหาในเรื่องต่างๆ ทำให้ประชาชนได้รับทราบและตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาหรือประเด็นนั้นตามที่สื่อมวลชนได้กำหนดไว้ นั่นคือ สื่อมวลชนมีอิทธิพลต่อความรู้สึกนึกคิดของประชาชนที่จะรับรู้ถึงความสำคัญในเรื่องต่างๆ ที่สื่อมวลชนเป็นผู้นำเสนอ ซึ่งแบบจำลองการกำหนดวาระของข่าวสารของ McCombs และ Shaw ในภาพที่ 2 แสดงให้เห็นถึงประสิทธิผลของสื่อมวลชนว่า ในขอบเขตของประเด็นปัญหาหรือหัวข้อพิจารณาหากปรากฏว่า เรื่องใดที่ได้รับการเอาใจใส่จากสื่อมวลชนมาก จะมีการสร้างความคุ้นเคยให้กับประชาชนในเรื่องนั้นให้เห็นคล้ายคลึงตามว่า เป็นเรื่องที่สำคัญอย่างที่สุด (McCombs และ Shaw 1976, อ้างถึงใน สวนิต ชมาภัย และ ระวีวรรณ ประกอบผล ,2528)

แบบจำลองภาพที่ 2

ประเด็นปัญหา	ความเอาใจใส่ของสื่อมวลชน	การรับรู้ของสาธารณชนที่ตามมาต่อประเด็นปัญหา
x1		X1
x2		x2
x3		x3
x4		X4
x5		x5
x6		X6

ภาพที่ 2 แสดงแบบจำลองการกำหนดวาระข่าวสารของ McCombs และ Shaw (McCombs และ Shaw, 1976 อ้างถึงในสวิต ชมาภัย และระวีวรรณ ประกอบผล , 2528)

แบบจำลองนี้ แสดงให้เห็นถึงประเด็นปัญหาหรือเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมซึ่งแสดงด้วย X1, X2, X3..... ที่มีขนาดเท่ากันทางซ้ายมือ จากนั้นสื่อมวลชนจึงนำเสนอให้สาธารณชนรับทราบ โดยมีการเน้นในเชิงปริมาณและความถี่แต่ละเรื่องสำคัญแตกต่างกันไป (แสดงด้วยรูปแท่งตามแนวนอน) ส่วน X1, X2, X3.....ที่มีขนาดไม่เท่ากันทางขวามือนั้น เป็นระดับการรับรู้ของสาธารณชนต่อประเด็นปัญหาต่าง ๆ อันเป็นผลมาจากการที่สื่อมวลชนเน้นเสนอและให้ความสำคัญต่อเรื่องใดมาก ก็จะได้รับพิจารณาจากสาธารณชนว่ามีความสำคัญมากเช่นกัน ดังจะเห็นได้ว่า X1, X4 และ X6 นั้น แสดงถึงการที่สาธารณชนตระหนักถึงความสำคัญมากที่สุด ส่วน X2, X3 และ X5 สาธารณชนให้ความสำคัญรองลงมา ซึ่งสอดคล้องกับการที่สื่อมวลชนกำหนดให้เห็นถึงความสำคัญและนำเสนอตนเอง

จากแบบจำลองการกำหนดวาระข่าวสาร จะเห็นได้ว่าสื่อมวลชนจะทำหน้าที่จัดลำดับและให้ความสำคัญในการนำเสนอข่าวสารเหตุการณ์ต่าง ๆ บางเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคม เพื่อให้ประชาชนได้พิจารณาและเห็นคล้อยตามว่า เป็นเรื่องสำคัญที่ควรให้ความสนใจมากที่สุดในช่วงเวลานั้น ๆ

อย่างไรก็ดี ประสิทธิภาพของสื่อมวลชนในการเสนอข่าวสารตามแนวคิดการกำหนดวาระข่าวสารนี้จะขึ้นอยู่กับทั้งด้านสื่อมวลชนและด้านผู้รับสาร มิใช่เพียงด้านใดด้านหนึ่งเท่านั้น แม้ว่าสื่อมวลชนจะเป็นผู้เริ่มต้นในการนำเสนอสารก็ตาม (Shaw และ McCombs, 1977 อ้างถึงใน สุรพงษ์ โสธนะเสถียร, 2533) กล่าวคือ โดยทั่วไปเมื่อเกิดเหตุการณ์หรือประเด็นปัญหาใดขึ้นในสังคม ผู้ประกอบวิชาชีพทางด้านสื่อมวลชนจะพิจารณาโดยการประเมินคุณค่าของข่าว เพื่อให้ทราบว่า ความสำคัญของข่าวนั้นมีอยู่ในระดับใด จากนั้นจึงเลือกพิจารณาใช้สื่อที่เหมาะสม และจะต้องมีกลวิธีรายละเอียดในการนำเสนอเพื่อดึงดูดความสนใจของผู้รับสาร โดยต้องมีการจัดวางข่าวสารเพื่อช่วยให้เกิดความเด่นสะดุดตา อันเป็นปัจจัยหนึ่งในการส่งเสริมความนิยมในการจัดวางระบบข่าวสารอีกด้วย อย่างไรก็ตาม องค์ความเข้มข้นของข่าวก็เป็นอีกส่วนหนึ่งในการเสริมบทบาทของการจัดวาระข่าวสาร ซึ่งสามารถทำได้หลายวิธี ดังนี้

1. การเพิ่มหรือขยายพื้นที่ของข่าว ข่าวที่มีกรอบใหญ่กว่าข่าวอื่น ตลอดจนขนาดของตัวอักษรที่โตกว่าย่อมทำให้เห็นว่า ข่าวนั้นสำคัญชวนอ่านมากกว่า

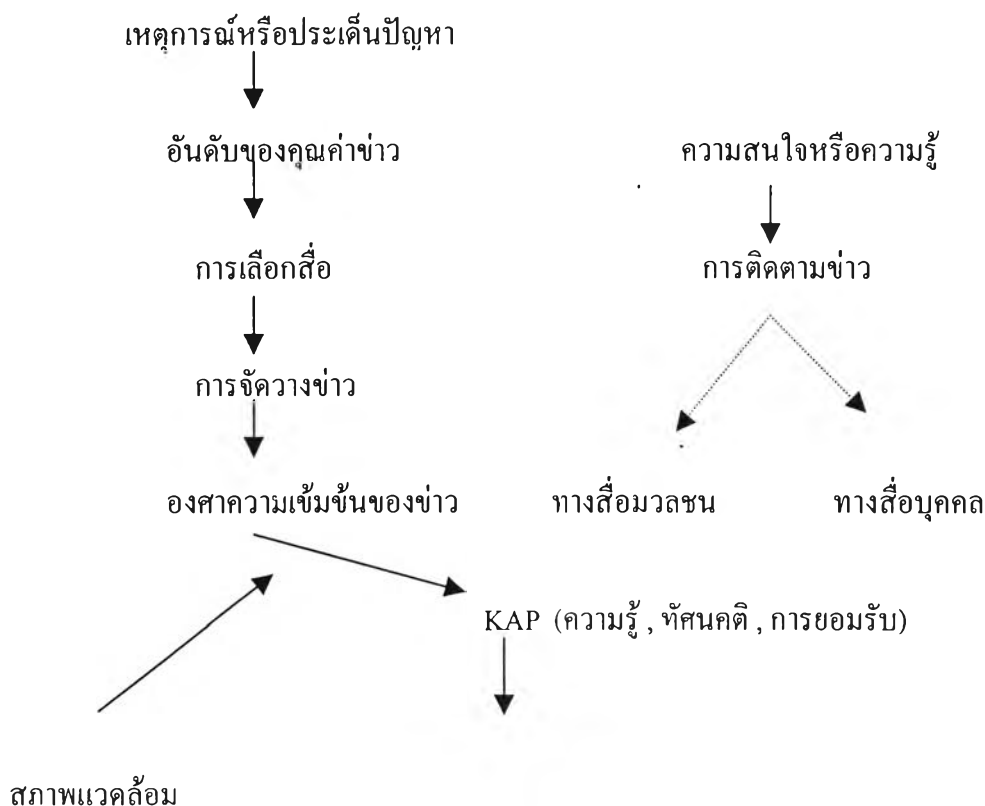
2. ความถี่ในการรายงานข่าว การนำเสนอข่าวที่มีจำนวนครั้งบ่อย ๆ เป็นการตอกย้ำความสนใจให้กับผู้รับสารมากขึ้น

3. ระยะเวลาในการนำเสนอข่าว ระยะเวลาที่มีความหมายใกล้เคียงกับความถี่ แม้จะมีการรายงานข่าวสารบ่อย แต่ถ้าเสนออยู่ไม่นานแล้วเลิกไป ก็จะทำให้การจัดวาระข่าวสารนั้นหมดบทบาทลงไปด้วย

องศาความเข้มข้นของสารแสดงให้เห็นถึงอายุของข่าวได้อย่างชัดเจน ซึ่งหมายความว่า ข่าวที่มีองศาความเข้มข้นสูงจะมีอายุของข่าวอยู่นาน โดยมีความนิยมน้อยอย่างต่อเนื่อง แสดงถึงความมีประสิทธิภาพของการจัดวาระข่าวสาร

จากแผนภาพการจัดวาระข่าวสารของ Shaw & McCombs ในภาพที่ 3 แสดงให้เห็นถึงลำดับขั้นในการนำเสนอข่าวสารของประเด็นปัญหาต่าง ๆ ในสังคม เพื่อให้สาธารณชนรับรู้ว่ เรื่องนั้น ๆ มีความสำคัญน่าสนใจมากที่สุด

แบบจำลองภาพที่ 3

ภาพที่ 3 แสดงการจัดวาระข่าวสารของ Shaw & McCombs (Shaw & McCombs, 1977 อ้างถึงใน สุรพงษ์ โสธนะเสถียร, 2533)

จากแผนภาพนี้แสดงให้เห็นถึงขั้นตอนของการจัดวาระข่าวสารเป็นลำดับ สำหรับลำดับขั้นทางด้านซ้าย จากเหตุการณ์หรือประเด็นปัญหาต่าง ๆ มาสู่การให้อันดับความสำคัญของคุณค่าของความเป็นข่าว จากนั้นเป็นการเลือกใช้สื่ออย่างเหมาะสม และมีการจัดวางข่าวในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อเน้นให้ข่าวนั้นมีความเด่นชัดยิ่งขึ้น ตลอดจนการให้ระยะเวลาหรือองศาความเข้มข้นในการนำเสนอข่าวนั้น ๆ ด้วย ซึ่งจะนำไปสู่ความรู้ การเปลี่ยนแปลงทัศนคติ และการยอมรับในที่สุด ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมในขณะนั้นด้วย ส่วนลำดับขั้นทางด้านขวามือนั้น จากการที่ผู้รับสารให้ความสนใจหรือเกิดความรู้จะนำมาสู่การติดตามข่าวนั้นๆ ทั้งทางสื่อมวลชนหรือสื่อบุคคลก็ตาม ก็จะยิ่งนำไปสู่ความรู้ การเปลี่ยนแปลงทัศนคติ และการยอมรับด้วยเช่นกัน

ภารกิจของสื่อมวลชนตามแนวคิดการจัดวาระข่าวนั้น อาจกล่าวได้ว่าเป็นผลผลิตของการกรองข่าวสารโดยสื่อ (Products of media gatekeeping) ที่ประสงค์จะสร้างอิทธิพลของข่าวนั้นให้กับผู้รับสาร และหากผู้รับสารไม่ยอมรับการจัดวาระดังกล่าว ความสำเร็จของสื่อมวลชนก็จะเป็นเพียงเฉพาะด้านของสื่อมวลชนเท่านั้น ดังนั้น การจัดวาระข่าวสารจึงต้องพิจารณาความพร้อมของผู้รับสารด้วย โดยเฉพาะภูมิหลังของผู้รับสารในด้านความรู้ความสนใจต่อข่าวประเภทนั้นว่าเป็นอย่างไร หากข่าวนั้นมีพื้นฐานที่สอดคล้องกับความรู้และความสนใจของผู้รับสารแล้ว ผู้รับสารก็จะแสวงหาข่าวนั้นต่อไปโดยการติดตามเพื่อทราบทิศทางของข่าว อาจแสวงหาข้อมูลเพิ่มเติมจากบุคคลรอบข้าง โดยการสนทนารับฟังหรือวิพากษ์วิจารณ์ ซึ่งอาจทำให้ข่าวจากการจัดวาระข่าวนั้นขยายกว้างออกไปยิ่งขึ้น ดังนั้นจะเห็นได้ว่า อิทธิพลของการจัดวาระข่าวนั้นขึ้นอยู่กับความสำคัญของเหตุการณ์หรือคุณค่าของข่าว จำนวนผู้รับสารซึ่งได้ติดตามข่าวจากการจัดวาระข่าวสาร และ อายุของข่าวในการจัดวาระข่าวสาร นับตั้งแต่เกิดข่าวนั้นขึ้น ทั้งนี้ข่าวใดข่าวนึ่งจะมีอิทธิพลมากน้อยตามการจัดวาระข่าวสาร ก็เนื่องจากการที่ประชาชนผู้รับสารจำนวนมากให้ความสนใจและติดตามข่าวนั้นอยู่เป็นเวลานาน ทำให้สื่อมวลชนสามารถป้อนข่าวอยู่ได้อย่างสม่ำเสมอ (วิไล จัทรกุล , 2534)

ในกรณีของการเสนอข่าวสารเกี่ยวกับ SME ตั้งแต่ 1 กรกฎาคม 2541-30 มิถุนายน 2542 นั้น เป็นการแสดงบทบาทหน้าที่ของหนังสือพิมพ์ในการกำหนดวาระข่าวสาร (Agenda Setting) โดยผ่านมาจากการคัดเลือกข่าวของ “ผู้กรองสาร” เพื่อเป็นการแสดงให้เห็นให้ผู้รับสารได้รับรู้และพัฒนาความคิดความเข้าใจ (Cognition) เกี่ยวกับความสำคัญและผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นกับตนได้ หนังสือพิมพ์บางฉบับจะให้ความสำคัญต่อข่าวนี้นี้มากเป็นพิเศษ โดยการใช้องศาความเข้มข้นของ

ข่าวเสริม บทบาทการจัดวารข่าวสาร ซึ่งพิจารณาได้จากการเพิ่มหรือขยายพื้นที่ข่าวให้มากกว่าปกติ ในกรอบข่าวที่ใหญ่กว่าข่าวอื่น เพื่อให้เห็นว่าข่าวนี้นี้มีความสำคัญ รวมทั้งการเพิ่มความถี่ในการรายงานข่าว โดยการนำเสนอบ่อยครั้ง นับเป็นการย้ำความสนใจให้แก่ผู้รับสารมากขึ้น

ทฤษฎีองค์การ (Organization Theory)

กระบวนการตัดสินใจคัดเลือกข่าวสารส่วนหนึ่งจะได้รับอิทธิพลจากสถานภาพและบทบาทของผู้มีอำนาจหน้าที่ในการคัดเลือกข่าว หรือผู้เฝ้าประตูข่าวในหนังสือพิมพ์แต่ละฉบับ และขึ้นอยู่กับระดับที่จะตัดสินใจได้ของผู้เฝ้าประตูข่าวด้วย และในบรรดาปัจจัยในองค์การที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการเลือกข่าวมากที่สุด (การ์ธีย์ มีดม, 2540) คือ ปัจจัยต่าง ๆ ภายในองค์การของหนังสือพิมพ์แต่ละฉบับ ได้แก่

1. นโยบาย (Policy) คือ นโยบายที่หนังสือพิมพ์แต่ละฉบับมีกำหนดไว้เกี่ยวกับการที่จะลงข่าวบางข่าว และงดเว้นไม่ลงพิมพ์ข่าวบางข่าว นโยบายที่สำคัญ คือ นโยบายเกี่ยวกับทางธุรกิจ (Business policy) เช่น กรณีเนื้อหาข่าวจีนใดหากนำลงพิมพ์แล้วจะทำให้เกิดผลกระทบทั้งทางบวกหรือลบของธุรกิจในเครือของตน นโยบายการเมือง Political policy และนโยบายส่วนบุคคล Personal policy ความเกี่ยวข้องกับเนื้อหาข่าวเป็นการส่วนตัว เป็นต้น

2. ผู้นำทางความคิด (Opinion leader) หมายถึง อิทธิพลที่เกิดจากผู้นำทางความคิดในกระบวนการเลือกข่าว ซึ่งอาจได้แก่ ผู้ที่มีความรู้ ความสามารถในข่าวบางประเภท หรือแม้แต่ผู้ที่เสาะหา รวบรวมข่าวบางข่าวมาโดยตรง กลุ่มอ้างอิง (Reference group) ภายในกองบรรณาธิการ และผู้นำทางความคิดในบรรดาผู้สื่อข่าวเอง เป็นต้น

3. ความคิดเห็นร่วมกันของคณะบรรณาธิการ (Consensus of editorial staff) ได้แก่ การประชุมโต๊ะข่าวประจำวันในระหว่างบุคคลในกองบรรณาธิการ เพื่อตัดสินใจคัดเลือกข่าวประจำวันตลอดจนความทันท่วงทีของข่าวที่จะลง

4. การเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์ หรือสื่อมวลชนประเภทอื่น มีอยู่ไม่น้อยที่บรรดาผู้มีอำนาจตัดสินใจคัดเลือกข่าว จะอ่านข่าวจากหนังสือพิมพ์ฉบับอื่น และฟังรายการวิทยุ ดูโทรทัศน์รายการอื่นด้วย เพื่อศึกษาแนวโน้มของสื่อมวลชนประเภทอื่นในการเสนอข่าวที่คาดว่าผู้อ่านน่าจะสนใจ

แนวความคิดเกี่ยวกับ SME

ความหมายของ SME

กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม ได้ให้คำนิยาม SME คือ ธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม หรือ วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ซึ่งหมายความครอบคลุมถึงกิจการ 3 ลักษณะ คือ อุตสาหกรรมการผลิต การค้าส่งและค้าปลีก และการบริการ

นอกจากกรมส่งเสริมอุตสาหกรรมแล้ว แต่ยังมีอีกหลายหน่วยงานในประเทศไทยที่กำหนดนิยามของคำว่า อุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม ไว้แตกต่างกัน (ตารางที่1)

ตารางที่ 1 คำนิยามของธุรกิจขนาดกลางและขนาดเล็กของหน่วยงานต่างๆ

หน่วยงาน	คำนิยาม
กระทรวงอุตสาหกรรม	<p>อุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานเป็นหลัก</p> <ul style="list-style-type: none"> • อุตสาหกรรมขนาดย่อม คือ อุตสาหกรรมที่มีการจ้างงาน 50 คน หรือน้อยกว่า • อุตสาหกรรมขนาดกลาง คือ อุตสาหกรรมที่มีการจ้างงานมากกว่า 50 คน แต่น้อยกว่า 200 คน <p>อุตสาหกรรมที่ใช้ทุนเป็นปัจจัยหลัก</p> <ul style="list-style-type: none"> • อุตสาหกรรมขนาดย่อม คือ อุตสาหกรรมที่มีสินทรัพย์ถาวร 10 ล้านบาทหรือน้อยกว่า • อุตสาหกรรมขนาดกลาง คือ อุตสาหกรรมที่มีสินทรัพย์ถาวรมากกว่า 10 ล้านบาทแต่น้อยกว่า 100 ล้านบาท
บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย(IFCT)	อุตสาหกรรมขนาดย่อม คือ อุตสาหกรรมที่มีสินทรัพย์ถาวรรวมกันไม่เกิน 50 ล้านบาท และต้องการกู้เงินจากบริษัทไม่เกิน 25 ล้านบาท
บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมขนาดย่อม(บอย.)	อุตสาหกรรมขนาดย่อม คือ อุตสาหกรรมที่มีสินทรัพย์ถาวรไม่เกิน 50 ล้านบาท และวงเงินกู้ยืมแต่ละรายไม่เกิน 25 ล้านบาท
บริษัทประกันสินเชื่ออุตสาหกรรมขนาดย่อม (บสย.)	อุตสาหกรรมขนาดย่อม คือ อุตสาหกรรมที่มีสินทรัพย์ถาวรไม่เกิน 50 ล้านบาท และวงเงินกู้ยืมแต่ละรายไม่เกิน 50 ล้านบาท และวงเงินค้ำประกันครั้งหนึ่งของสินเชื่อรวมและไม่เกิน 10 ล้านบาท
สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน(BOI)	อุตสาหกรรมขนาดย่อม คือ อุตสาหกรรมที่มีสินทรัพย์ถาวรไม่เกิน 10 ล้านบาท

ที่มา : กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม

พันศักดิ์ วิญญรัตน์ (2540) ได้ให้คำจำกัดความของ SME ที่มีคุณลักษณะเฉพาะที่สามารถ
 พิสูจน์ธุรกิจ ไว้ดังนี้

1. ต้องเป็นธุรกิจที่สามารถยื่นขาหนึ่งอยู่ในบาท โชน อีกขาหนึ่งนั้นอยู่ในดอลลาร์ โชน
 (ธุรกิจที่หารายได้จากการส่งออก) ได้
2. ต้องเป็น SME ที่ผลผลิตมี design และคุณภาพที่ตลาดสำคัญของ โลก ต้องการและยอมรับ
 ไปได้
3. SME รุ่นใหม่จะมีความสัมพันธ์ทางการบริหาร การออกแบบ และการผลิต ที่เป็นสากล
 โดยมีหุ้นส่วนหรือผู้ร่วมทุนร่วมบริหารมาจากที่ใดก็ได้ของโลกที่มี skill หรือทักษะมาถ่ายทอด
 และร่วมเป็นเจ้าของและเสี่ยงร่วมกัน
4. SME รุ่นใหม่จะต้องมีความสัมพันธ์กับตลาดของตนอย่างแน่นแฟ้น เข้าใจตลาดของตน
 ประหนึ่งเข้าใจอุปนิสัยของตนเอง ไม่หลอกตัวเอง
5. SME รุ่นใหม่จักต้องมีการปรับผลผลิตทันต่อการเปลี่ยนแปลงของตลาด
6. SME จะต้องหาทางลดต้นทุนการผลิต จากการใช้เงินต้นหรือเงินเพื่อดำเนิน กิจการที่ถูก
 ที่สุดเท่าที่จะหาได้ ทั้งนี้จะต้องไม่มองเฉพาะแหล่งเงินทุนในประเทศเท่านั้น และสามารถเป็น ไปได้
 อยู่ที่ว่าเราได้มีส่วนประกอบ 1-5 ก่อนหรือไม่

SME ที่พันศักดิ์พูดถึงนี้เขาย้ำว่าแตกต่างจาก SME ที่มีลักษณะที่เรียกว่าเป็น Supporting
 Industry ตามนโยบายการส่งเสริมอุตสาหกรรมที่นิยมอุตสาหกรรมการผลิตที่เราไม่ได้เป็นเจ้าของ
 เทคโนโลยี ไม่ได้เป็นเจ้าของทุน และไม่ได้ควบคุมการตลาดเอง เช่น อุตสาหกรรมรถยนต์นั้นมี
 อิทธิพลกับสุขภาพของเศรษฐกิจชาติมาก โดยเฉพาะประเทศที่ฐานอุตสาหกรรมที่เป็นของตัวเองไม่
 หลากหลายเช่นไทย SME แบบนี้จึงอยู่ในฐานะทาสในเรือนเบี้ยของอุตสาหกรรมรถยนต์ก็ คือ
 ทาสที่ต้องทำการผลิตเพื่อส่งให้กับตลาดเดิยว นั่นก็คือ โรงงานต่อรถของบริษัทสากลนั้นๆ เมื่อใด
 ตลาดรถหดตัวลงผลกระทบก็มีต่อ SME ทั้งหมดอย่างรวดเร็ว SME เช่นนี้จะไม่สามารถหาตลาด
 ใหม่และผลิตภัณฑ์ของตนก็ปรับตัวไม่ได้

สำหรับคำนิยามของ SME นอกจากแตกต่างตามแต่ละหน่วยงานในประเทศแล้ว แต่ในต่าง
 ประเทศยังมีการกำหนดคำนิยามที่แตกต่างกันออกไป (ตารางที่2)

ตารางที่ 2 คำนียามของอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อมในประเทศต่างๆ

ประเทศ	ลักษณะอุตสาหกรรม	จำนวนการจ้างงาน(คน)	อื่นๆ
แคนาดา	<u>ขนาดย่อม</u>		ยอดขายไม่เกิน 5 ล้าน เหรียญแคนาดา
	- มีให้อุตสาหกรรม ผลิต	< 50	
	- อุตสาหกรรมผลิต	< 100	ยอดขายไม่เกิน 5-20 ล้าน เหรียญแคนาดา
	<u>ขนาดกลาง</u>		
- มีให้อุตสาหกรรม ผลิต	50-49		
- อุตสาหกรรมผลิต	100-499		
ญี่ปุ่น	<u>ขนาดกลาง/ย่อม</u>		ทุนจดทะเบียนไม่เกิน 100 ล้านเยน
	- เหมือนแร่ และอุตสาหกรรมผลิต และ อื่นๆ	< 300	
	- ค้าส่ง	< 100	ทุนจดทะเบียนไม่เกิน 30 ล้านเยน
	- ค้าปลีกและบริการ	< 50	
		ทุนจดทะเบียนไม่เกิน 10 ล้านเยน	
เกาหลีใต้	<u>ขนาดย่อม/กลาง</u>		สินทรัพย์รวม 20-80 พัน ล้านวอน
	- อุตสาหกรรมผลิต เหมือนแร่ ขนส่ง	< 300	
	- ก่อสร้าง	200	
	- พาณิชย์และธุรกิจ บริการอื่นๆ	< 20	
มาเลเซีย	<u>ขนาดย่อม</u>	< 75	ส่วนของผู้ถือหุ้นไม่เกิน 500,000 RM
	<u>ขนาดกลาง</u>	< 75	ส่วนของผู้ถือหุ้นระหว่าง 500,000-2.5 ล้าน RM
ฟิลิปปินส์	<u>ขนาดกลาง</u>	< 10-99	สินทรัพย์รวม 1.5-15 ล้าน เปโซ
	<u>ขนาดย่อม</u>	< 100-199	สินทรัพย์รวม 15-60 ล้าน เปโซ
สิงคโปร์	<u>ขนาดกลาง/กลาง</u>		สินทรัพย์ถาวรไม่เกิน 12 ล้านเหรียญสิงคโปร์

	- อุตสาหกรรมผลิต - อุตสาหกรรมบริการ	<100	
ไทย	<u>ขนาดย่อม</u> <u>ขนาดกลาง</u>	<50 50-200	สินทรัพย์ถาวรไม่เกิน 20 ล้านบาท สินทรัพย์ถาวร 20-100 ล้านบาท
ออสเตรเลีย	<u>ขนาดย่อม</u> - อุตสาหกรรมผลิต - อุตสาหกรรมบริการ <u>ขนาดกลาง</u> - อุตสาหกรรมผลิต - อุตสาหกรรมบริการ	<100 <20 <100-499 <20-499	
ฮ่องกง	<u>ขนาดย่อม/กลาง</u> - มิใช่อุตสาหกรรม ผลิต - อุตสาหกรรมผลิต	<50 <100	
จีน	<u>ขนาดย่อม/กลาง</u>		ขึ้นอยู่กับผลผลิตของผลิต ภัณฑ์หลักของแต่ละ บริษัท บริษัทที่มีกลุ่มของ ผลิตภัณฑ์หลายชนิดจะ ถูกกำหนดตามมูลค่าดั้ง เดิมของสินทรัพย์ถาวร
อินโดนีเซีย	<u>ขนาดย่อม/กลาง</u>		สินทรัพย์ถาวรไม่เกิน 0.2 พันล้านรูเปีย ยอดขายไม่เกิน 1.0 พัน ล้านรูเปีย
ไต้หวัน	<u>ขนาดย่อม/กลาง</u> - อุตสาหกรรมผลิต และก่อสร้าง - อุตสาหกรรมบริการ ก่อสร้าง เหมืองแร่		ทุนจดทะเบียนไม่เกิน 40 ล้านเหรียญ NT หรือสิน ทรัพย์รวมไม่เกิน 120 ล้านเหรียญ NT ยอดขาย ไม่เกิน 40 ล้านเหรียญ NT

แนวคิด SME ในประเทศไทย

คำว่า SME ไม่ใช่เรื่องใหม่สำหรับประเทศไทย เพราะถ้าหากจะพิจารณาจากโครงสร้างเศรษฐกิจและการจ้างงานตามข้อมูลของกรมส่งเสริมอุตสาหกรรมที่ระบุว่า ในภาคอุตสาหกรรมนั้นมีโรงงานขนาดกลางและขนาดย่อมที่มีการจ้างงานไม่เกิน 200 คน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 98 ของจำนวนงานที่ขึ้นทะเบียนกับกรมโรงงานอุตสาหกรรมทั้งหมดเกือบร้อยละ 98 ซึ่งถือว่าเป็นแหล่งการจ้างงานคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 50

นอกจากนี้ยังมีหน่วยงานของรัฐบาลที่รับผิดชอบดูแลธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมหลายแห่งที่ให้การสนับสนุน SME

1. กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม ส่งเสริมและพัฒนาอุตสาหกรรม SME ให้สามารถแข่งขันในตลาดโลก
2. กระทรวงพาณิชย์ เน้นส่งเสริมกิจกรรมทางการค้าระหว่างประเทศให้กับ SME
3. บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมขนาดย่อม ให้สินเชื่อในการทำธุรกิจ แก่ SME
4. บริษัทค้ำประกันสินเชื่อขนาดย่อม เป็นแหล่งเงินเสริมให้กับ SME โดยค้ำประกันสินเชื่อให้กับ SME
5. ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้า ให้สินเชื่อเพื่อการส่งออก

ถึงแม้ว่ารัฐบาลจะให้ความสำคัญและให้การสนับสนุน SME มาอย่างต่อเนื่องแต่ในแง่ของผู้ประกอบการนั้น ยังคงประสบปัญหาและอุปสรรคในหลายๆ ด้าน กรมส่งเสริมอุตสาหกรรมระบุถึงปัญหาของ SME มีดังนี้

1. การขาดแคลนเงินทุน รวมทั้งไม่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนที่เป็นทางการได้ เพราะโดยทั่วไปสถาบันการเงินมักพิจารณาหลักประกันในการให้กู้ยืม ซึ่ง SME ส่วนมากมักจะขาดหลักทรัพย์ค้ำประกันหรืออาจจะจัดทำโครงการขอกู้เงินไม่เป็น รวมถึงระบบบัญชีที่ไม่เป็นมาตรฐานจึงไม่สามารถขอกู้เงินได้ ทำให้ผู้ประกอบการต้องอาศัยเงินออมของตนเองเป็นหลักในการจัดตั้งกิจการ จึงต้องพึ่งพาเงินทุนนอกระบบ ซึ่งมีอัตราดอกเบี้ยสูง และเกิดปัญหาสภาพคล่องได้ง่าย
2. มีข้อจำกัดด้านตลาด เพราะตลาดมักถูกจำกัดอยู่แต่ในท้องถิ่นหรือไม่ในประเทศเท่านั้น เนื่องจากอาจจะขาดความรู้ด้านตลาดต่างประเทศ รวมทั้งขาดความสามารถในการทำตลาดต่างประเทศหรือต่างท้องถิ่น และเสียเปรียบในการแข่งขันเมื่อเทียบกับธุรกิจขนาดใหญ่ในประเทศ
3. มีข้อจำกัดด้านเทคโนโลยีการผลิต การจัดจำหน่าย และการให้บริการ เนื่องจากผู้ประกอบการขาดความรู้ด้านเทคโนโลยีการผลิตและการจัดการที่เป็นระบบ รูปแบบของ

ผลิตภัณฑ์มักไม่ค่อยมีการพัฒนา อีกทั้งคุณภาพของสินค้าและบริการยังไม่สม่ำเสมอ

4.ปัญหาด้านการจัดการธุรกิจ เนื่องจากผู้ประกอบการ และบุคลากรในกิจการมีพื้นฐานความรู้ที่ต่ำ ขาดทักษะในการจัดการที่มีระบบ เพราะ SME ไทยส่วนใหญ่จะเป็นธุรกิจของครอบครัวแล้วดำเนินสืบต่อกันมา ดังนั้นการจัดการส่วนใหญ่จึงเรียนรู้จากประสบการณ์

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าบทบาทและปัญหาของ SME นั้นจะมีมานานแล้ว แต่ยังไม่มีการให้ความสำคัญกับเรื่องของ SME มากนัก จนกระทั่งเกิดวิกฤตการณ์เศรษฐกิจ และการแก้ปัญหาที่เน้นหนักไปในภาคสถาบันการเงินและอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ไม่ได้ทำให้สถานการณ์ดีขึ้นแต่อย่างใด จึงทำให้แนวคิดเรื่องบทบาทและการสนับสนุน SME เป็นตัวจักรสำคัญในการฟื้นเศรษฐกิจมีความชัดเจนมากขึ้น โดยเฉพาะในปี 2541 ที่ทั้งพรรคไทยรักไทย และรัฐบาลเริ่มทยอยออกมาตรการและนโยบายที่เกี่ยวกับ SME โดยเฉพาะเพิ่มมากขึ้น

แนวคิด SME ในต่างประเทศ

สำหรับประเทศไทยเพิ่งจะมีการพูดถึงเรื่อง SME อย่างกว้างขวางในปี 2541 แต่ในต่างประเทศคุ้นเคยกับเรื่องนี้เป็นอย่างดี เพราะได้ตระหนักถึงความสำคัญของ SME มานานแล้ว เพราะประเทศเหล่านั้นเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ และอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ต้องประสบปัญหาไม่สามารถปรับตัวกับสภาพเศรษฐกิจตกต่ำได้ จึงต้องล้มเลิกกิจการไปในที่สุด และได้ก่อให้เกิดการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจแบบใหม่ที่มี SME เป็นรากฐานสำคัญ ในการผลิตสินค้าและการจ้างงาน

สหภาพยุโรป เป็นกลุ่มประเทศที่พึ่งพา SME อย่างมาก การจ้างงานที่เกิดขึ้นนั้นมาจากธุรกิจที่เรียกว่า SME ถึง 70 เปอร์เซ็นต์ การผลิต รวมถึงการสร้างรายได้จากการส่งออก (จากตารางที่ 3)

ตารางสัดส่วนการจ้างงานของ SME ในยุโรป

ประเทศ	สัดส่วนการจ้างงานของ SME ในยุโรป (ร้อยละ)
ออสเตรีย	68
เบลเยียม	56
เดนมาร์ก	73
ฟินแลนด์	57
ฝรั่งเศส	63
เยอรมัน	60
กรีซ	86
ไอร์แลนด์	79
อิตาลี	79
ลักเซมเบิร์ก	71
เนเธอร์แลนด์	61
โปรตุเกส	78
สเปน	81
สวีเดน	65
อังกฤษ	58

ที่มา Eurostat ,Enterprise in Europe

ถ้าพิจารณาเป็นรายประเทศ อย่างเช่น ประเทศอิตาลีนั้น ได้ชื่อว่าเป็นประเทศที่มีโครงสร้างเศรษฐกิจแบบ SME ถ้าพิจารณาจากตัวเลขเศรษฐกิจมหภาคของอิตาลีจะพบว่า อิตาลีเป็นประเทศที่เศรษฐกิจแย่มาก แต่ถ้าหากพิจารณาให้ลึกลงไปจะพบว่าภายใต้สถานการณ์การเมืองที่ไม่มั่นคงเต็มไปด้วยการคอร์รัปชัน การเปลี่ยนแปลงรัฐบาลที่เกิดขึ้นบ่อยครั้ง และมีหนี้ต่างประเทศสูงถึง 125% ของจีดีพี (ผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ) เมื่อปี 1995 คนตกงานในปี เดียวกันนั้นมีถึง 12.1 % ของแรงงานทั้งหมด

แต่อิตาลีกลับเป็นประเทศที่มั่งคั่ง เพราะการส่งออกของปี 1995 มีกำไรประมาณ 40 พันล้านเหรียญ ทางด้านดุลบัญชีเดินสะพัด (current account) ปรากฏว่าเกินดุล 14 พันล้านเหรียญ ทั้งๆ ที่อิตาลีเป็นประเทศที่ต้องนำเข้าพลังงาน 80% ของความต้องการพลังงานทั้งหมด

อัตราส่งออกผลผลิตประเภทที่ไม่ใช่ผลผลิตทางการเกษตร และไม่ใช่ผลผลิตของอุตสาหกรรมประเภทอิเล็กทรอนิกส์หรืออุตสาหกรรมเครื่องกล เป็นสัดส่วนถึงเกือบครึ่งของการส่งออกทั้งหมด อุตสาหกรรมเหล่านี้เป็น อุตสาหกรรมประเภทผ้า เสื้อผ้า เครื่องหนัง ฯลฯ ที่ขึ้นกับ ทักษะ และการสะสมทุนทางปัญญาที่สั่งสมมานานจนสามารถแปรรูปเป็นสิ่งของการค้าได้

ประเทศสหรัฐอเมริกาที่ตระหนักถึงความสำคัญของ SME ในการเป็นพื้นฐานที่สำคัญทางเศรษฐกิจเช่นกัน โดยในปี ค.ศ.1953 สภาองเกรสสหรัฐอเมริกาได้จัดตั้งสมาคมธุรกิจขนาดย่อม (Small Business Administration: SBA) ขึ้นเพื่อเป็นหน่วยงานระดับประเทศเพื่อส่งเสริมธุรกิจขนาดย่อม หลังจากที่ตระหนักแล้วว่า ธุรกิจขนาดย่อมนั้นเป็นกระดูกสันหลังของเศรษฐกิจสหรัฐอเมริกา

ธุรกิจขนาดย่อมเหล่านี้มีส่วนในการสร้างงานใหม่ให้กับระบบเศรษฐกิจ โดย 2 ใน 3 ของงานใหม่ที่เกิดขึ้นมาจาก SME และมีส่วนในการผลิตถึง 39% ของผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ

บทบาทของ SME ในสหรัฐอเมริกาเริ่มขึ้นในปี ค.ศ.1980 ที่โครงสร้างเศรษฐกิจสหรัฐอเมริกาเต็มไปด้วยอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ซึ่งผลิตสินค้าที่เรียกว่า “Mass Production” ที่ไม่สามารถแข่งขันกับประเทศคู่แข่งจากญี่ปุ่นและเกาหลีที่มีต้นทุนต่ำกว่าได้ จึงต้องประสบปัญหาขาดทุน ประกอบกับสาเหตุของวิกฤตการณ์น้ำมันในตลาดโลก ทำให้เศรษฐกิจสหรัฐอเมริกาคดเคี้ยวอย่างหนักเรียกว่า “Great Depression” ในเวลานั้นสังคมอเมริกันเต็มไปด้วยคนตกงานจำนวนมาก เพราะถูกปลดออกจากอุตสาหกรรมขนาดใหญ่

การฟื้นตัวของเศรษฐกิจสหรัฐอเมริกา SME มีส่วนสำคัญ เพราะธุรกิจขนาดย่อมเหล่านี้มีบทบาทในการคิดค้นนวัตกรรมทางด้านเทคโนโลยี คอมพิวเตอร์ กว่าครึ่งของเทคโนโลยีที่สหรัฐอเมริกาเป็นเจ้าของ และทำให้สหรัฐอเมริกกลายเป็นประเทศที่มีความชำนาญทางด้านเทคโนโลยีและซอฟต์แวร์ต่างๆ ดังเช่นการเกิดขึ้นของบริษัทไมโครซอฟท์ และบริษัทผลิตเครื่องคอมพิวเตอร์เล็กอีกจำนวนมากในระยะต่อมา ซึ่งบริษัทเหล่านี้เป็นตัวจักรสำคัญที่ทำให้เศรษฐกิจของสหรัฐอเมริกาฟื้นขึ้นมาได้

ประธานาธิบดี บิล คลินตัน (1995) กล่าวว่า นโยบายของ SBA จะเน้นหนักอย่างค่อนเนื่องในเรื่องการสร้างชีวิตใหม่กับเศรษฐกิจและการสร้างงานของสหรัฐอเมริกา มีธุรกิจขนาดย่อมประมาณ 21.5 ล้านรายในสหรัฐอเมริกา จาก 1.9 ล้านของงานใหม่ที่สร้างในปี 1993 ภาคธุรกิจ

ขยายย่อมของเศรษฐกิจของสหรัฐอเมริกาได้มีส่วนในการจ้างงานประมาณ 71% และมีจำนวนเท่ากับ 51% ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ภาคเอกชนได้มีบทบาทในการให้งานครั้งแรกแก่คนงานส่วนใหญ่ และให้การฝึกอบรมในทักษะพื้นฐานในขั้นต้น ธุรกิจขนาดย่อมสร้างนวัตกรรมได้มากเป็น 2 เท่าของกิจการขนาดใหญ่ การจ้างงาน 54% ของจำนวนคนงานภาคเอกชน และมีส่วนสร้างยอดขาย 52% ของยอดขายทั้งหมดในประเทศ

แนวความคิดเกี่ยวกับการวิเคราะห์เนื้อหา

ความหมายของการวิเคราะห์เนื้อหา

เกษม สิริสัมพันธ์ (2507) ได้ให้คำนิยามว่าการวิเคราะห์เนื้อหา เป็นการวิจัยสื่อสารมวลชนชนิดหนึ่งที่มุ่งศึกษาเฉพาะตัวเนื้อหาของสื่อมวลชน ไม่ว่าจะเป็นหนังสือพิมพ์ นิตยสาร รายการวิทยุ หรือโทรทัศน์ เพื่อวิเคราะห์ถึงแนวโน้มของเนื้อหา

Krippendorff (1980) ได้อธิบายกระบวนการวิเคราะห์เนื้อหาไว้ว่าประกอบด้วย

1. กระบวนการทำข้อมูล (Data Making Process) ข้อมูลเป็นหน่วยหนึ่งของข่าวสาร ซึ่งบันทึกอยู่ในสื่อที่มีความคงทนถาวร มีการวิเคราะห์ด้วยเทคนิคที่ชัดเจนและตรงกับปัญหาในการวิจัย ข้อมูลจะไม่ใช่ข้อเท็จจริงแต่เป็นการทำให้อยู่ในรูปหนึ่งเพื่อให้ตรงกับวัตถุประสงค์ในการวิจัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการวิเคราะห์เนื้อหานั้นมักจะนำข่าวสารที่ไม่มีโครงสร้างทางภาษาชัดเจนมาทำให้อยู่ในรูปของการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้มาจะต้องเป็นตัวแทนที่ดีของปรากฏการณ์ โดย

- ปรากฏการณ์ที่สนใจศึกษาต้องแยกออกเป็นหน่วยในการวิเคราะห์ (Unitizing)
- จำนวนหน่วยที่จะบันทึกนั้นต้องผ่านการสุ่มตัวอย่าง (Sampling) อย่างมีแบบแผน
- หน่วยทุกหน่วยจะต้องมีการลงรหัสให้อยู่ในรูปแบบที่สามารถวิเคราะห์ได้ ได้แก่ ขั้นตอนการบันทึกข้อมูล (Recordtion)

2. การเปลี่ยนแปลงข้อมูล (Data Reduction) เป็นกระบวนการในการจัดทำกับข้อมูลให้อยู่ในลักษณะที่สามารถนำมาใช้กับเครื่องคอมพิวเตอร์ได้

3. การอนุมานข้อมูล (Inference) เป็นการพิจารณาข้อมูลอย่างมีเหตุผล ผู้วิเคราะห์เนื้อหาจะต้องมีความรู้ที่ดีเกี่ยวกับทิศทางของข้อมูล ว่ามีความสัมพันธ์กับเนื้อหา ซึ่งจะต้องเกี่ยวข้องกับการใช้สถิติ และจะต้องทำอย่างมีความเที่ยงตรง

4. การวิเคราะห์ (Analysis) เป็นกระบวนการในการนำเสนอข้อมูลในรูปแบบที่สังเกตได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติหรือมีการพรรณนาผลของการวิเคราะห์ชัดเจน